JAARVERSLAG 2004

MUSKUS- EN BEVERRATTENBESTRIJDING

IN DRENTHE EN OVERIJSSEL

INHOUD

1. INLEIDING 2

2. MUSKUSRATTENBESTRIJDING 2

3. BEVERRATTENBESTRIJDING 10

5. WETGEVING EN REGELGEVING 16

6. LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN 18

7. TEN SLOTTE 19

1. INLEIDING

De bestrijding van de muskusrat is sinds 1986 een bij wet opgedragen provinciale taak. De provincies Drenthe en Overijssel hebben in 2002 deze taak gedelegeerd aan de waterschappen in Drenthe en Overijssel. Het doel is het voorkomen van schade aan vooral waterstaatswerken, zoals dijken, kaden en oevers van watergangen. In dit licht kunnen de kosten van de muskusrattenbestrijding worden gezien als de verzekeringspremie voor de instandhouding van dijken, kaden en oevers. Naast het voorkomen van schade aan oeverkanten is bestrijding in hoger gelegen gebieden ook noodzakelijk ter voorkoming van migratie van muskusratten naar door dijken en kaden tegen hoog water beschermde gebieden. Voorts is bij een goede bestrijding de muskusrattenpopulatie zo laag dat vraatschade aan gewassen en natuurlijke vegetaties minimaal is of niet voorkomt.

De beverrat wordt bestreden op basis van het in 2002 uitgebrachte, gezamenlijke plan van IPO en de Unie van Waterschappen. Het plan voorziet in het verdrijven van de beverrat uit Nederland, waarna volstaan kan worden met bestrijding aan de landsgrenzen. Voor een verdere onderbouwing van deze strategie zie verder in dit jaarverslag. De kosten voor de bestrijding van de beverrat worden verdeeld over de provincies (50%) en de Unie van waterschappen (50%) gedurende de eerst periode van uitroeiing van vijf jaar, dus eindigende in 2007.

De bestrijding van de muskusrat en de beverrat vereist vakmanschap met een grote kennis van de fauna en de “groene wereld” in het algemeen. Het is immers de bedoeling om louter de muskusrat en beverrat uit het ecosysteem te verwijderen, waarbij andere dieren in principe niet, doch in ieder geval zo min mogelijk worden (bij) gevangen, dan wel worden verstoord. Voorts is het voorkomen van dierenleed een belangrijk aspect om de muskusrattenbestrijding op peil te houden.
Bij een goed uitgevoerde bestrijding staan deze kwaliteitseisen hoog in het vaandel. Het is daarbij een essentieel gegeven dat de kwaliteit sterk is gediend met het continueren van een zeer lage populatie. Immers hoe lager de populatie des te minder vangmiddelen behoeven te worden gezet (wat de kans op bijvangsten verminderd) en des te minder muskusratten behoeven te worden gedood (minder dieren leed).

Uiteraard is van belang voor de kwaliteit van de bestrijding dat sprake is van een goede relatie met water- en dijkbeheerders, terreinbeheerders, natuurinstanties, enzovoort.
De ontwikkelingen, waaronder begrepen het natuurlijke beheer van watergangen en waterpartijen zoals het niet / deels / later maaien en de aanleg van natuurvriendelijke oevers spelen de bestrijding in toenemende mate parten.

2. MUSKUSRATTENBESTRIJDING

Ontwikkeling landelijke vangsten

Vorig jaar werd geconstateerd dat het niet goed gaat met de bestrijding van de muskusratten in Nederland. Ook 2004 laat weer een stijging zien ten opzichte van 2003 en toont aan dat de ombuiging naar succes op landelijk niveau nog niet is ingezet.

Conclusie is dat sommige gebieden de greep op de muskusrattenbestrijding lijken te verliezen en de risico’s op schade aan dijken en kaden toeneemt. Vooral in de lage veenweide gebieden in Utrecht en Zuid Holland is de situatie zorgwekkend. Gelukkig is in een aantal provincies de vangsten per velduur gedaald, zoals ook in Drenthe. Een aantal organisaties heeft in laatste jaren laten zien dat het terugbrengen en klein houden van de populatie muskusratten wel degelijk mogelijk is.

Vanaf 1987 worden de vangstresultaten structureel en geautomatiseerd geadministreerd en zijn er conclusies te trekken over de ontwikkelingen daarin. Het belangrijkste gegeven waarmee in de

bestrijding wordt gewerkt is het aantal vangsten per velduur. Dit biedt een zeker referentie kader voor de beoordeling van de effecten van de bestrijding op de muskusrattenpopulatie. De vangsten per velduur dienen altijd in een tijdreeks bekeken te worden om er conclusies aan te kunnen verbinden. De classificatie loopt van < 0.25 vangsten per velduur tot > 1.50 vangsten per velduur.

De classificatie is als volgt:

- < 0.25 v/u is “afdoende”
- 0.25 – 0.50 v/u is “niet afdoende”
- 0.50 – 1.00 v/u is “onvoldoende”
- 1.00 – 1.50 v/u is “volstrekt onvoldoende”
- > 1.50 v/u is “nagenoeg nihil”

De onderstaande tabel toont landelijk de ontwikkeling van de vangsten en de vangsten per velduur vanaf 2001.

	2001		2002		2003		2004	
	Vangsten	Vangst/uur	Vangsten	Vangst/uur	Vangsten	Vangst/uur	Vangsten	Vangst/uur
Groningen	39.073	0,99	48.867	1,26	48.068	1,12	35.631	0,77
Friesland	47.188	0,81	38.522	0,65	34.174	0,61	33.728	0,57
Drenthe	7.432	0,43	10.190	0,56	12.876	0,64	10.128	0,45
Overijssel	22.528	0,64	23.172	0,63	27.383	0,67	29.523	0,69
Gelderland	38.408	0,73	45.880	0,87	51.573	0,88	36.248	0,56
Utrecht	31.676	0,78	43.408	1,04	58.348	1,38	73.424	1,55
Nrd Holland	1.660	0,10	3.195	0,15	3.365	0,12	6.541	0,22
Zd Holland	72.557	0,96	107.672	1,30	122.794	1,35	146.309	1,38
Zeeland	25.937	1,25	28.365	1,28	26.004	1,08	17.063	0,66
Noord Brabant	4.056	0,10	4.106	0,10	4.189	0,10	4.799	0,11
Limburg	5.316	0,56	5.660	0,60	6.011	0,47	4.200	0,31
Flevoland	3.308	0,27	3.540	0,26	4.372	0,35	5.965	0,37
Totaal	**299.139**	**0,71**	**363.577**	**0,83**	**399.157**	**0,85**	**403.559**	**0,78**

Tabel 1: Overzicht vangsten in Nederland

In 2004 steeg het aantal gevangen muskusratten landelijk naar 403.559 stuks, een stijging van 1 % ten opzichte van 2003. In vergelijk met 2003: toen bedroeg de stijging ten opzichte van 2002 ruim 9 % ten opzichte van de stijging in 2003 landelijk een lichte verbetering.
Door de toename van 47.513 velduren landelijk is het aantal vangsten per velduur gedaald met ruim 8 % (469.032 velduren in 2003 naar 516.545 velduren in 2004, een stijging van ruim 10%).

In figuur 1 zijn op kaart de vangsten per velduur en per uurhok voor heel Nederland aangegeven.

Kilometer watergang
Binnen de TCM heeft een werkgroep de indicator “kilometer watergang” verbeterd, hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de Top10 vector bestanden van de topografische kaart.
De indicator kilometer watergang kan gebruikt worden:

a) als norm voor de bestrijdingsdruk per provincie (het aantal vangsten per kilometer watergang)
b) bepaling benodigde bestrijders (het aantal velduren per kilometer watergang)
c) sturingsinstrument voor de bestrijdingsdruk, de uren daar brengen waar ze het meeste nodig zijn.

In de beide provincies zijn de kilometers watergangen en sloten, excl. de droge sloten en greppels, met behulp van de top10vectorbestanden bepaald. Ten opzichte van vorig jaar heeft er een correctie plaatsgevonden. Hierdoor is het aantal kilometers verminderd. Het verschil wordt vooral veroorzaakt

door een te hoge inschatting van het aantal droge sloten/greppels waar in de praktijk niet of nauwelijks bestrijding plaats vindt.

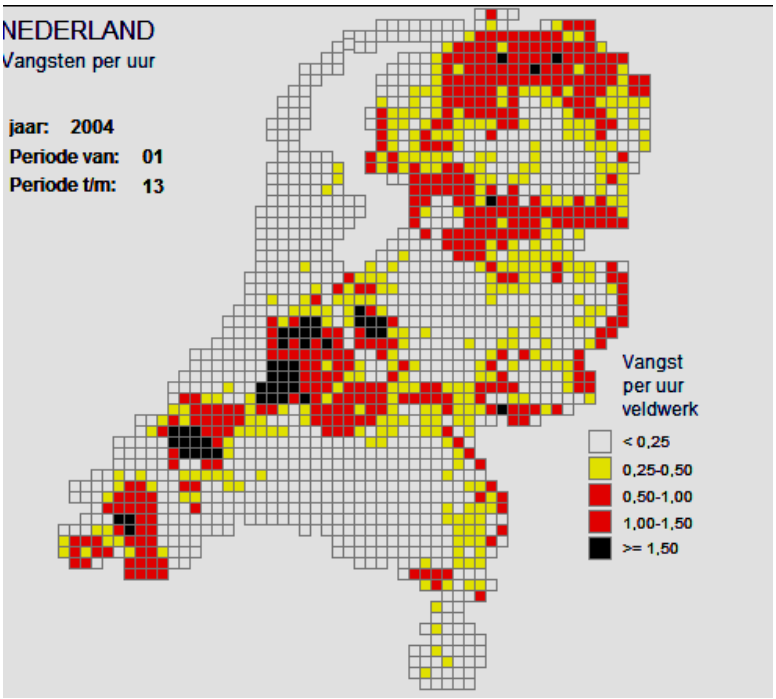

figuur 1 vangsten per velduur per uurhok

Vangstontwikkelingen in Drenthe en Overijssel

Uit tabel 1 blijkt dat Drenthe en Overijssel met 0,45 respectievelijk 0,69 vangsten per velduur beter scoren dan het landelijke gemiddelde van 0,78 v/u. Volgens de landelijke classificatie komt Drenthe in de categorie “niet afdoende”, een duidelijke verbetering ten opzichte van 2003. Overijssel blijft in de categorie “onvoldoende”, terwijl bovendien sprake is van een lichte stijging van de gemiddelde vangst per velduur, van 0,67 in 2003 naar 0,69 in 2004.

Jaar	2001	2002	2003	2004
Vangsten	7432	10.190	12.876	10.128
Velduren	17252	18.167	20.031	22.281
Kilometer watergang	10.500	10.500	10.500	10.500
Vangsten/uur	0,43	0,56	0,64	0,45
Vangsten/km	0,71	0,97	1,23	0,96
Uren/km	1,64	1,73	1,91	2,12
Km/fte	617	617	600	580

Tabel 2.1: Vangstgegevens provincie Drenthe

Jaar	2001	2002	2003	2004
Vangsten	22.528	23.172	27.383	29.523
Velduren	35.398	36.728	40.723	43.026
Kilometer watergang	17.500	17.500	17.500	17.500
Vangsten/uur	0,43	0,63	0,67	0,69
Vangsten/km	1,29	1,32	1,56	1,69
Uren/km	2,02	2,10	2,32	2,46
Km/fte	506	506	547	564

Tabel 2.2: Vangstgegevens provincie Overijssel

Jaar	2001	2002	2003	2004
Vangsten	29.960	33.362	40.259	39.651
Velduren	52.650	54.895	60.754	65.307
Kilometer watergang	28.000	28.000	28.000	28.000
Vangsten/uur	0,57	0,61	0,66	0,61
Vangsten/km	1,07	1,19	1,44	1,42
Uren/km	1,88	1,96	2,17	2,33
Km/fte	543	543	566	570

Tabel 2.3: Vangstgegevens Drenthe - Overijssel

Jaar	2002		2003		2004	
Waterschap	**Vangst**	**V/u**	**Vangst**	**V/u**	**Vangst**	**V/u**
Noorderzijlvest	1.134	0,60	946	0,48	783	0,35
Hunze en Aa's	3.488	0,49	3.907	0,48	3.051	0,35
Reest en Wieden	5.645	0,54	8.410	0,70	9.565	0,70
Velt en Vecht	4.230	0,59	6.021	0,75	4.124	0,50
Regge en Dinkel	6.833	0,63	4.350	0,46	3.025	0,29
Groot Salland	12.032	0,69	16.625	0,78	19.158	0,87
Totaal	33.362	0,61	40.259	0,66	39.706	0,61

Tabel 3: Vangstgegevens per waterschap

Uit de cijfers blijkt dat de totale vangsten voor het gehele vangstgebied van Drenthe – Overijssel ten opzichte van 2003 licht zijn afgenomen (min 1.5 %). In 2004 zijn in Drenthe de vangsten met ongeveer 20% afgenomen, terwijl het aantal ingezette uren zijn gestegen mede als gevolg van het opvullen van het aantal fte's per 1 juli bij Hunze en Aa's en Noorderzijlvest. Bovendien zijn er extra uren ingezet vanuit Overijssel. Totaal 11 % meer uren ten opzichte van 2003.
Verder heeft de verdere daling van de instroom vanuit Groningen bijgedragen aan de verbetering van de resultaten.
In Overijssel zijn de vangsten met 8 % gestegen. De stijging is beperkt gebleven tot het noord westelijk gedeelte van de provincie. Daarentegen ontwikkeld de populatie zich in de zandgebieden positief en nemen de vangsten af. Wel zijn in Overijssel 6% meer velduren ingezet ten opzicht van 2003.
De vangsten in bepaalde delen van het gebied (Mastenbroek, delen van de Kop, omgeving Hoogeveen) zijn nog steeds zorgwekkend en stijgen nog steeds.

Al met al ten opzichte van voorgaande jaren toch een positieve ontwikkeling maar wel beseffend dat het nog te vroeg om hieruit te mogen concluderen dat de bestrijding structureel op de goede weg zit.

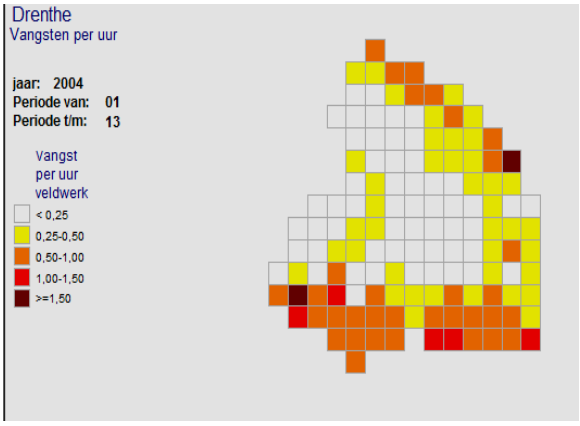

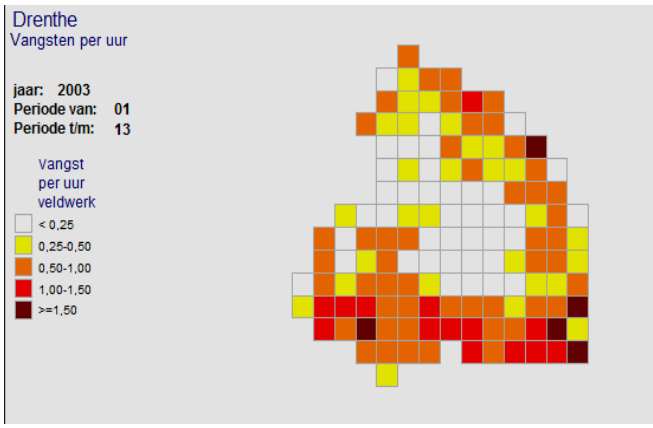

figuur 2.1:Vangsten in 2004 en 2003 in Drenthe per velduur per uurhok

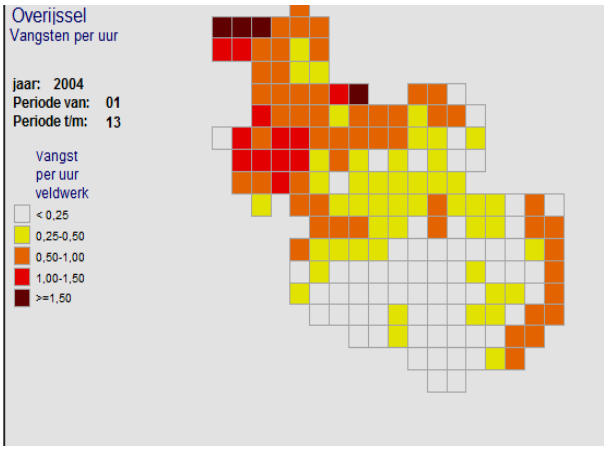

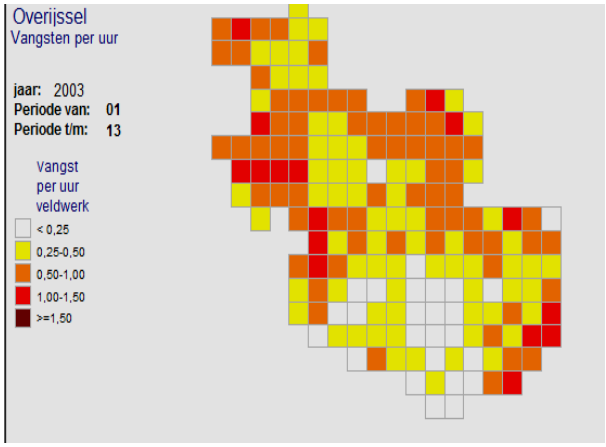

figuur 2.2 : vangsten in 2004 en 2003 in Overijssel per velduur per uurhok

Met behulp van de bovenstaande kaartjes, waarin per uurhok is aangegeven de vangsten per velduur, is in de onderstaande tabel de vangsten per velduur aangegeven in procenten van de oppervlakte. Duidelijk is te zien dat zowel in Drenthe als in Overijssel het gebied dat “onder controle” is (< 0.25 vangsten per velduur) duidelijk is toegenomen. Echter ook opmerkelijk is dat de oppervlakte van het gebied waar het effect van de bestrijding “nagenoeg nihil” (> 1.5 v/u) is zowel in Drenthe en Overijssel is toegenomen. Deze gebieden zullen het komende jaar vooral extra aandacht krijgen.

Vangst/uur	< 0.25		0.25 – 0.50		0.50 – 1.00		1.00 – 1.50		> 1.50	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Overijssel	15 %	35 %	38 %	27 %	38 %	29 %	9 %	7 %	0 %	2 %
Drenthe	29 %	41 %	21 %	29 %	37 %	25 %	12 %	1 %	1 %	4 %

Tabel 4: vangsten per velduur in procenten van de oppervlakte

In de onderstaande grafiek zijn de aantallen gevangen muskusratten vanaf 1987 in Drenthe en Overijssel in vergelijking met heel Nederland vanaf 1987 weergegeven.

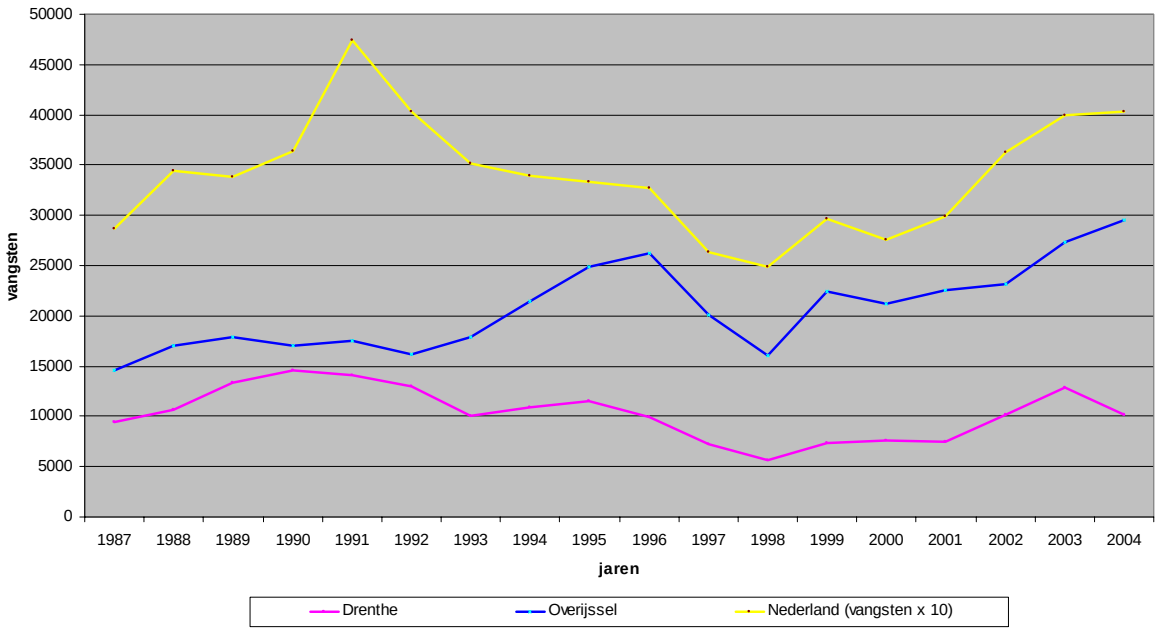

grafiek 2: aantallen gevangen muskusratten vanaf 1987

Gezamenlijke bestrijdingsacties
In 2004 zijn door bestrijders uit het waterschap Regge en Dinkel samen met bestrijders uit het waterschap Velt en Vecht in het gebied rondom Hoogeveen een paar gezamenlijke bestrijdingsacties uitgevoerd. Een eerste conclusie is dat door de gevoerde acties in het gebied de samenwerking tussen bestrijders is verbeterd en de vanggebieden beter zijn bewerkt. In een korte tijd is een groot gebied gecontroleerd op muskusratten. Door de samenwerking hebben de bestrijders een gevoel gekregen dat er daadwerkelijk iets gedaan kan worden aan de problemen in het gebied. Vaak hebben bestrijders in de besmette gebieden geen tijd om alles af te speuren met alle nadelige gevolgen van dien.

De Quad
Het afgelopen jaar is ervaring opgedaan met het gebruik van de Quad in de muskusrattenbestrijding in de waterschappen Velt en Vecht en Regge en Dinkel. De ervaringen zijn goed. Het is een goede machine om snel en gemakkelijk in korte tijd veel vangmiddelen uit te zetten en te controleren. De verwachting is dat het gebruik zal toenemen.
De tijdwinst die gemaakt werd, is benut om gezamenlijk lastige stukken af te speuren. Bovendien kwam er tijd vrij om in Velt en Vecht een speuractie uit te voeren.
De Quad zal niet overal bruikbaar zijn in het bestrijdingsgebied van Drenthe en Overijssel. Veel hangt af van de wijze waarop het gebied is ingericht. Dat betekent dat op dit moment niet valt te verwachten dat we hier in Drenthe en Overijssel massaal toe overgaan. Wel zal het komende jaar gekeken moeten worden waar de aanschaf van een Quad voordeel kan opleveren.

Duitsland
Door veranderende wetgeving is in 2000 in Duitsland de bestrijding van de muskusrat overgedragen aan de Duitse Wasser- en Bodenverbanden. Dit heeft consequenties gehad voor de bestrijding aan de grens. De Wasserverbanden zijn minder bereid om geld te investeren in de bestrijding.
Het grensgebied van Drenthe en Overijssel grenst vooral aan de deelstaat Niedersachsen. Het westelijk deel van Niedersachsen is voor een groot deel bedijkt en daar wordt wel prioriteit gegeven aan de bestrijding.

In 2003 zijn door 8 beroepsvangers en ongeveer 1000 premievangers ruim 210.000 muskusratten gevangen, ongeveer even veel dan in 2002.
In Niedersachsen wordt de muskusrat bestreden met de inzet van vooral premievangers. Deze vangers

krijgen een vergoeding variërend van € 4,00 tot € 8,00 per staartpunt. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van het gebied waar de dieren gevangen worden.

Als gevolg van de veranderde wetgeving zijn de afgelopen jaren de contacten met de Duitse bestrijding sterk verminderd. Daarvoor kwamen de bestrijdingsorganisaties aan weerszijden van de grens jaarlijks bij elkaar. Dit contact is in 2003 tussen Groningen, Drenthe en Overijssel met de deelstaat Niedersachsen hersteld en is afgesproken dat men jaarlijks overleg heeft. Dit heeft in 2004 geresulteerd in het plaatsen van een aantal vaste vangmiddelen door bestrijders van het waterschap Regge en Dinkel in een aantal grensoverschrijdende beken net over de grens.

	2001	2002	2003
Grafschaft Bentheim	1.873	2.111	2.824
Emsland	14.789	15.352	14.658
Leer	30.497	37.382	31.382
Kreis Borken	6.972	7.398	6.517

Tabel 5: Overzicht vangsten in het grensgebied met Drenthe en Overijssel

In de deelstaat Nord Rheinland Westfalen wordt een andere prioriteit gegeven aan de bestrijding van de muskusrat. Dit heeft geleid tot een grotere instroom vanuit het Duitse grensgebied van muskusratten en een toename van het aantal vangsten in Nederland. Vooral de bestrijdingsorganisaties in Gelderland en Limburg ondervinden hier overlast van. De Limburgse bestrijding heeft daarom in 2004 contact gezocht met het Wasserverband Eifel – Ruhr op gezamenlijk te proberen deze opmars te stuiten. Ervaren bestrijders uit Limburg gaan hun Duitse collega's hiervoor opleiden. Voor dit project is Europese subsidie aangevraagd. Het project zal twee jaar lopen en kan een voorbeeld zijn voor het gehele grensgebied.
Een goede uitzondering is de Kreis Borken nabij Haaksbergen waar met 37 premievangers in 2003 ruim 6500 muskusratten zijn gevangen.

Bijvangsten
Vanaf 2003 worden de dode bijvangsten landelijk uniform geregistreerd. De Flora- en faunawet, maar ook de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijnen hebben ertoe geleid dat meer dieren beschermd worden en vragen om een duidelijke registratie van de toestand van de beschermde soorten. Het registreren van dode bijvangsten in de muskusratten- en beverrattenbestrijding[1] maakt hier onderdeel vanuit.

De Amerikaanse rivierkreeft wordt vooral gevangen in het Wiedengebied van Noordwest Overijssel. De fuiken zitten soms vol met deze dieren, de meeste kunnen echter weer levend worden teruggezet. Ook de plaatselijke vissers klagen over de grote aantallen kreeften in hun visfuiken.

Het bestrijden van muskusratten zonder bijvangsten in de uitstaande vangmiddelen is onmogelijk. Door aanpassing van de vangmiddelen, zoals ringen, ontsnappingsgaten, visklepjes, enzovoort wordt zoveel mogelijk voorkomen dat er dode bijvangsten zijn.

	Hunze & Aa's Noorder-zijlvest	Reest & Wieden	Velt & Vecht	Regge & Dinkel	Groot Salland	Totaal
Zoogdieren						
Woelrat	33	34	16	5	13	101
Bruine rat	60	95	25	23	98	301
Zwarte rat	-	-	-	-	1	1
Bunzing	-	4	8	4	2	18
Hermelijn	1	-	-	-	1	2
Am. Nerts	-	2	-	4	-	6

[1] In Overijssel maakt men bij het bestrijden van de beverrat uitsluiten gebruik van levend vangende kooien, hierdoor is de kans op dode bijvangsten minimaal.

Steenmarter	-	-	-	1	-	1
Egel	-	1	-	-	-	1
Totaal	94	136	49	37	115	431
Vogels						
Waterhoen	7	2	12	7	6	34
Wilde eend	2	4	14	16	4	40
Zwarte kraai	2	-	-	-	-	2
Meerkoet	1	-	4	5	-	10
Kransvogel	-	1	-	-	-	1
Ekster	1	-	-	-	-	1
Vlaamse gaai	1	-	-	-	-	1
Merel	1	-	-	-	-	1
Totaal	15	7	30	28	10	90
Vissen						
Aal	-	1	5	3	2	11
Modderkruiper	-	2	-	-	-	2
Snoek	-	18	17	20	13	68
Zeelt	-	17	-	-	18	35
Blankvoorn	-	64	23	35	1	123
Ruisvoorn	-	2	18	40	-	60
Baars	-	8	-	-	1	9
Brasem	-	4	-	-	-	4
Kolblei	-	3	-	-	9	12
Kroeskarper	-	3	-	-	-	3
Kwabaal	-	1	-	-	-	1
Totaal	-	123	63	98	44	328
Overig						
Zoetwaterkreeft	-	-	-	-	7	7
Am. rivierkreeft	-	3	-	-	6	9
Bruine kikker	-	8	-	-	-	8
Groene kikker	-	2	-	4	-	6
Gewone pad	-	5	4	7	2	18
Totaal	-	18	4	11	8	48
Totaal generaal	109	284	146	174	177	**890**

Tabel 6: dode bijvangsten muskusrattenbestrijding

3. BEVERRATTENBESTRIJDING

Landelijk beleid

In de loop van 2003 werd het landelijke bestrijdingsplan voor 2003 door de Landelijke Coördinatiecommissie Muskusrattenbestrijding gepresenteerd[2]). Hierin werden een aantal knelpunten gesignaleerd (bevers, otters en dassen, dus werken met levend vangende kooien: veel arbeidsintensiever/grotere druk vanuit Duitsland dan gedacht/e.a.) welke tot een groter aantal benodigde formatieplaatsen zou gaan leiden dan in eerste instantie werd gedacht. LCCM en TCM[3] namen zich voor een en ander na de winter van 2003-2004 inzichtelijk te maken.

De urgentie van de zaak deed de TCM ertoe besluiten dit beslispunt naderbij te halen. De organisaties werd gevraagd schattingen van werkelijke benodigde formatie te verstrekken, waar dit verlangd werd of nodig was werd deze actie centraal uitgevoerd. Een totaal benodigde formatie van 30,65 fte was het resultaat, deze werd per LCCM-brief van 21 april 2004 beschreven. Ook werd in deze brief nog eens aangegeven, welke mogelijke vormen er bestaan ten aanzien van het reageren op de aanwezigheid van

[2] Barends F, 16 juli 2003. Landelijk bestrijdingsplan 2003. LCCM&TCM.
[3] LCCM: Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding en TCM: Technische Commissie Muskusrattenbestrijding

de beverrat. Eén en ander werd via het IPO bij de provincies en bij de Unie van Waterschappen in het bestuurlijke besluitvormingsproces gebracht, met het doel de personeelsuitbreiding zo snel mogelijk (nog in 2004!) te realiseren. Dit laatste bleek niet haalbaar.

De Algemene Leden vergadering van de Unie van Waterschappen heeft met dit voorstel ingestemd. Binnen het IPO is nog geen overeenstemming. De provincies Friesland en Gelderland liggen vooralsnog dwars. Hopelijk zal in het voorjaar van 2005 een positief besluit worden genomen, zodat voor de nog resterende jaren 2005 en 2006 een grotere capaciteit ter beschikking komt.

Ontwikkeling van de vangsten in Drenthe en Overijssel
In 2004 zijn in Drenthe de eerste exemplaren gevangen. In 2004 werd de bestrijding rond het Kampereiland en aan de IJssel bovenstrooms van Kampen geïntensiveerd, wat een fors groter aantal vangsten heeft opgeleverd, 82 stuks tegen 19 stuks in 2003. Terwijl bovendien in de uiterwaarden van de IJssel ook 2 dieren zijn gevangen.

De rond het Kampereiland tot stand gekomen vangsten van dieren zijn afgekomen vanaf de IJssel. Nu in 2004 intensiever en doeltreffender is gewerkt, blijkt hier intussen een populatie dieren aanwezig te zijn die groter is dan eerder werd gedacht. Meer locaties zijn geselecteerd en met vangmiddelen ingericht. De hoeveelheid ter beschikking staande vangattributen is toegenomen.
Ook de Vecht heeft in 2004 de nodige aandacht gevraagd. Vooral op een, in 2004 geopende, oude Vechtarm zijn de nodige dieren gevangen.
Door de toenemende beverratpopulatie over de Duitse grens bij Twente en de mogelijkheid dat de beverrat via de Vecht vanuit Duitsland de Dinkel opkomen, is in 2004 doelgericht en preventief gewerkt.
Bij de bestrijding in de Wieden en Weerribben (waterschap Reest en Wieden) wordt wel rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van beverratten, maar leverde enige pogingen tot vangsten niets op.
Ook in Groningen zijn in 2004 de eerste beverratten gevangen, in de buurt van Winschoten zijn in een natuurgebied in korte tijd totaal 76 beverratten gevangen.
De wijze waarop in Groningen de beverratten zijn gevangen is in Nederland nog niet eerder toegepast. Gedurende een nachtelijke actie zijn daar in een nacht 23 beverratten gevangen. Gedurende de hele nacht zijn een aantal kooien continue in de gaten gehouden en deze na elke vangst weer op scherp gezet.
Voor de bestrijdingsorganisatie in Drenthe en Overijssel betekent het dat de bestrijders in Drenthe niet alleen in het zuidelijke deel maar in heel Drenthe alert moeten zijn op de aanwezigheid van beverratten.
Door de aanwezigheid van de otter in de Kop van Overijssel, met (zeker) uitzwermende exemplaren, de aanwezigheid van bevers in Duitsland in de nabijheid van Hardenberg en de aanwezigheid van dassen langs de Vecht is het gebruik van klemmen in Overijssel niet toegestaan en mag alleen met levend vangende kooien gewerkt worden. Daardoor zijn veel uren nodig. In het geval gebruik gemaakt wordt van het geweer dan alleen schieten van beverratten als men zeker dat het een beverrat betreft.

Jaar	2001	2002	2003	2004
Vangsten	0	35	37	125
Velduren	0	81	889	1603
Vangsten/uur	0	0.43	0.04	0.08

Tabel 8: Vangstgegevens

Jaar	2001		2002		2003		2004	
	vangst	v/u	vangst	v/u	vangst	v/u	vangst	v/u
Oost Drenthe	-	-	-	-	-	-	4	0.17
IJssel	-	-	-	-	-	-	2	0.02
Zwarte Meer	-	-	32	0.48	19	0.04	82	0.10
NW - Overijssel	-	-	3	0.21	1	0.01	0	0
De Vecht	-	-	-	-	3	-	25	0.09
De Dinkel	3	-	-	-	15	0.05	12	0.04

Totaal	**3**	**-**	**35**	**0.40**	**38**	**0.04**	**125**	**0.08**

Tabel 9: Vangstgegevens per gebied

Vangstontwikkelingen landelijk

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	-	-	-	-	-	-	76
Friesland	-	1	1	-	-	-	-
Drenthe	-	-	-	-	-	-	4
Overijssel	-	-	-	-	35	37	121
Gelderland	53	177	314	426	858	964	1172
Utrecht	1	-	6	8	51	44	63
Nrd.Holland	-	-	-	-	1	2	-
Zd.Holland	57	219	708	109	392	522	968
Zeeland	-	-	-	1	2	16	53
Nrd.Brabant	170	629	1014	1.021	775	253	253
Limburg	1328	2274	2952	3.721	3.088	3.009	1729
Flevoland	-	1	1	5	7	-	-
Totaal	1609	3301	4996	5.291	5.209	4.847	4439

Tabel 7: Ontwikkeling landelijke bevervangsten 1998 - 2004

Formatie
Voor de bestrijding van de beverrat in 2004 is in Overijssel uitgegaan dat 1.5 manjaar nodig is. Uiteindelijk is in 2004 1.4 manjaar, 1603 velduren, besteed aan de beverrattenbestrijding (één manjaar omvat 1150 velduren). Gelet op de geringe omvang en de verspreiding over het gebied is ook in 2004 er niet voor gekozen om voor de bestrijding aparte bestrijders aan te stellen. Vanwege het specifieke karakter is ervoor gekozen om muskusrattenbestrijders te belasten met de bestrijding van de beverrat. De gemaakte uren zijn binnen de muskusrattenbestrijding zonodig gecompenseerd door hier aparte uren voor in te huren.
Binnen elk waterschap is één bestrijder aangewezen als de “specialist-beverrattenbestrijding”. Hij komt in actie als ergens in het waterschap beverratten worden gesignaleerd.

Doordat landelijk voor 2004 meer aanvragen waren dan er geld voor formatieplaatsen beschikbaar was, is aan Overijssel de helft van de aangevraagde formatieomvang (0,74 fte) toegewezen. Door de Coördinatiecommissie Mura in Drenthe en Overijssel is vervolgens besloten om de tekortkomende formatie onder de beide provincies en de waterschappen te verdelen.

Vooruitblik
Wat de populatie de komende jaren in Overijssel en Drenthe gaat doen is niet te overzien. Een groot deel van de populatie komt via de IJssel het gebied binnen. Veel zal dan ook afhangen van de bestrijdingsdruk die Gelderland (het waterschap Rivierenland) kan uitoefenen.
Voor wat betreft de instroom vanuit Duitsland is er van zorg sprake gelet op de geringe aandacht die de beverrattenbestrijding in Duitsland krijgt. Signalen wijzen erop dat net over de grens grote aantallen beverratten leven.Dat betekent dat de controle aan de grens blijvend is, ook na 2007.
Nu ook in Groningen de eerste beverratten zijn gevangen zal het, afhankelijk van de bestrijdingsdruk die Groningen kan uitoefenen, helaas een kwestie van tijd zijn dat ook de eerste beverratten in het noorden van Drenthe worden gevangen.

Voor 2005 wordt uitgegaan dat een inzet van 1.9 fte tenminste nodig is. Een voorlopige schatting voor 2006 is dat aangekoerst zal worden naar een formatieomvang tussen de 2 en de 2.5 fte.

4. PERSONEEL EN ORGANISATIE

Algemeen

De bestrijding in Drenthe en Overijssel is ondergebracht bij de in deze provincies werkende waterschappen. Binnen elk waterschap zijn een aantal bestrijders werkzaam. Zij worden werkgericht aangestuurd door de vangcoördinator.
Om het hele gebied als één geheel te kunnen laten functioneren en daarmee versnippering te voorkomen is er een overkoepelende ambtelijke commissie (Coördinatiecommissie Muskusrattenbestrijding Drenthe en Overijssel) in gesteld en is een centrale coördinator aangesteld.

Formatie
In 2004 zijn in Drenthe en Overijssel in totaal 60 personen werkzaam in de bestrijding, inclusief 4 vangcoördinatoren en de centrale coördinator.
Bij de delegatie in 2002 is tussen de waterschappen en de provincies afgesproken dat als ijkpunt voor de kwaliteit van de bestrijding de formatieomvang per 31 december 2000 is.

	Drenthe		Overijssel		Totaal	
	Formatie 2000	Bezetting 2004	Formatie 2000	Bezetting 2004	Formatie 2000	Bezetting 2004
Noorderzijlvest	2.00	2.00	-	-	2.00	2.00
Hunze & Aa's	8.00	7.90	-	-	8.00	7.90
Velt & Vecht	4.00	4.00	3.00	2.90	7.00	6.90
Reest & Wieden	5.00	5.00	6.85	6.85	11.85	11.85
Regge & Dinkel	-	-	11.20	9.42	11.20	9.42
Groot Salland	-	-	16.51	16.51	16.51	16.51
Totaal	**19.00**	**18.90**	**37.56**	**34.79**	**56.56**	**54.58**

Tabel 10: formatieomvang per 31-12-2000[4] en de werkelijke bezetting in 2004 in fte's

Door vertrek, afkeuring en de seniorenregeling zijn er formatieplaatsen verdwenen. Deze "tekorten"in de formatie zijn zoveel mogelijk in 2004 aangevuld. Ofwel door het in dienst nemen van bestrijders ofwel door het inhuren via een uitzendbureau van tijdelijke bestrijders.

Leeftijdsopbouw

Indien een vergelijking wordt gemaakt tussen de leeftijdsopbouw van het personeel dat werkzaam is in de muskusrattenbestrijding in relatie tot de beroepsbevolking valt op dat het bestrijdingspersoneel relatief oud is. Deze leeftijdopbouw vindt ook zijn weerslag in de toename van het ziektepercentage. Een groot deel van het personeel bevindt zich in de categorieën 50 – 59 jaar, totaal 36%, en de categorie 40 – 49, totaal 36%. De gemiddelde leeftijd ligt boven de 50 jaar. Dat betekent dat over 10 tot 15 jaar een groot deel van het personeel rond de 60 jaar is. Voor een fysiek zwaar beroep als muskusrattenbestrijder kan dat grote consequenties hebben.
Gelet mede op de toenemende vangsten de laste jaren en rekening houdend met de hoge eisen die vandaag aan de dag gesteld worden aan een bestrijder (vakkennis, communicatieve vaardigheden) is het van belang dat tijdig wordt voorzien in de ontstane vacatures, rekening houdend met het gegeven dat de gemiddelde opleiding tot een volwaardige bestrijder in de regel langer duurt dan een jaar.

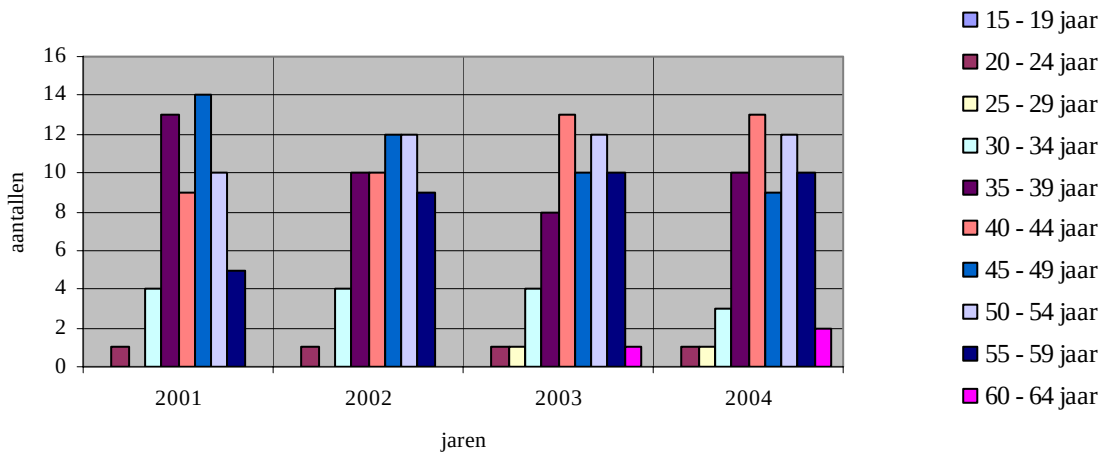

Grafiek 3: leeftijdsopbouw in aantallen (tussen haakjes de percentages)

[4] In de aantallen is de centrale coördinator niet begrepen

Ziekteverzuim
Het ziekteverzuim is een van de factoren die voor een belangrijk deel het resultaat van de bestrijding bepaalt. In 2002 bedroeg het gemiddelde ziektepercentage voor Drenthe en Overijssel ca. 5,1 % voor Drenthe en 6,9 % voor Overijssel. Hoe toen de cijfers per waterschap lagen is niet bekend.
In 2003 zijn de cijfers vergelijkbaar, 5,4 % voor Drenthe en 6.2 % voor de provincie Overijssel.

	Noorderzijlvest	Hunze en Aa's	Reest en Wieden	Velt en Vecht	Regge en Dinkel	Groot Salland	Gemiddeld
Ziekteverzuim in **2004**	0.8 %	0.9 %	16.0 %	1.4 %	10.0 %[5]	7.6 %	7.9 %
Ziekteverzuim in **2003**	6.4 %	4.2 %	6.7 %	6.0 %	13.9 %	0.9 %	5.7 %

Tabel 12: ziekteverzuimpercentage per waterschap 2004 en 2003[6]

In 2004 zijn er helaas een aantal langdurige ziektegevallen, die de percentages sterk nadelig hebben beïnvloed. Echter dit hoge ziektepercentage heeft gelukkig minder invloed gehad op het aantal gemaakte velduren. De waterschappen in Drenthe en Overijssel hebben afgesproken om langdurige ziektegevallen tijdelijk op te vangen door het inhuren van tijdelijke menskracht waardoor het verlies aan velduren in Groot Salland en Reest en Wieden en in minder mate bij Regge en Dinkel sterk werd beperkt.
Bij Regge en Dinkel is daarnaast vooral gekozen door het intensiever inzetten van de Quad en daarnaast, als gevolg van de verminderde bestrijdingsdruk, kon volstaan worden met minder velduren.

Opleidingen
Door de Landelijke Coördinatiecommissie Muskusrattenbestrijding (LCCM) is in 2004 besloten om een cursus op te zetten voor de muskus- en beverrattenbestrijders in Nederland. Dit om de kennisoverdracht te optimaliseren en om te bewerkstelligen dat de landelijke bestrijding wordt geprofessionaliseerd. Er worden 4 modules ontwikkeld (groen, wetgeving, muskusrattenbestrijding en communicatie). Medio 2005 zal gestart worden met de eerste modules.

Evaluatie
In de meerpartijen overeenkomst is tussen de provincies Drenthe en Overijssel en de zes waterschappen afgesproken dat twee jaar na datum van ingang van de delegatie van de muskusrattenbestrijding van de provincies naar de waterschappen de totale organisatie van de muskusrattenbestrijding zal worden geëvalueerd en zonodig zal worden bijgesteld.
De delegatie is aangegaan in principe voor een periode van 10 jaar. Na 10 jaar zal worden bezien of de delegatie al of niet zal worden verlengd. De delegatie zelf zal dan ook geen onderdeel uitmaken van de evaluatie.

Geëvalueerd wordt de wijze waarop de muskusrattenbestrijding bij de waterschappen is georganiseerd. Daarbij gelden de criteria zoals deze bij de delegatie tussen de waterschappen en de provincies zijn afgesproken:

- de muskusrattenbestrijding functioneert in de beide provincies als één geheel;
- de muskusrattenbestrijding functioneert binnen de waterschappen als één geheel;
- heeft de integratie van de bestrijding in de waterschapsorganisatie meerwaarde opgeleverd;
- is de positie van vangcoördinator goed tot zijn recht gekomen voor wat betreft het begeleiden en opleiden van muskusrattenbestrijders ten behoeve van de kwaliteit van de bestrijding;

[5] Het percentage is gecorrigeerd met het aantal uren die een medewerker op therapeutische basis gewerkt heeft.
[6] De percentages zijn niet gecorrigeerd met de uren die door de waterschappen door extern inhuren zijn gecompenseerd.

- is de kwaliteit van bestrijding er niet op achteruitgegaan.

Door de Coördinatiecommissie Muskusrattenbestrijding Drenthe en Overijssel is in het najaar van 2004 besloten om de evaluatie te laten uitvoeren door een extern bureau.
Eind 2004 is het bureau gestart met het voeren van gesprekken met alle betrokkenen. In de eerste helft van 2005 zal het hele evaluatieproces afgerond moeten zijn.

5. WETGEVING EN REGELGEVING

Het gebruik van een luchtdrukwapen
In de beverrattenbestrijding wordt om dodelijke bijvangsten van beschermde zoogdieren, zoals de otter, de bever en de das, te voorkomen in Overijssel uitsluitend gebruik gemaakt van vangkooien waarin de dieren levend worden gevangen in plaats van met klemmen. De dieren dienen vervolgens op een humane wijze gedood te worden. In tegenstelling tot de Jachtwet, de basis voor de bestrijding voor 2002, voorziet de FF-wet hier niet in.

In 2003 is namens de coördinatoren van de muskus- en beverrattenbestrijding bij de minister van LNV een aanvraag ingediend voor een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet, voor het gebruik van middelen tot delven en slaan en het gebruik van het luchtdrukwapen, teneinde levend gevangen muskus- en beverratten te kunnen doden. Begin 2004 is door de minister een vergunning verleend ex. artikel 75 van de FF-wet.

De minister heeft in zijn besluit geen onderscheid gemaakt tussen de muskusrat en de beverrat omdat de wet ook geen onderscheid maakt in deze twee diersoorten. De technische commissie muskusrattenbestrijding (TCM) heeft echter bij haar aanvraag wel onderscheid gemaakt. Middelen als delven en slaan hebben betrekking op de muskusrattenbestrijding en behoeft hier verder geen andere toelichting.
Bij de bestrijding van de beverrat wordt vanwege de kans op bijvangsten in bijna heel Nederland gebruik gemaakt van zogenoemde life-traps (levend vangende kooien). Een luchtdrukwapen is hierbij een uiterst effectief, efficiënt en humaan middel bij het doden van de beverratten in de vangkooi. Bovendien is het handzaam en nauwelijks in het oog vallend. Hierdoor is het wapen maatschappelijk gezien acceptabeler dan het gebruik van een geweer. De bestrijding heeft zich dan ook uitgesproken om het luchtdrukwapen te gebruiken voor de bestrijding van de beverrat.

Binnen elk waterschap is een aantal bestrijders aangewezen die gemachtigd zijn een luchtdrukwapen te gebruiken. Hiertoe dienen zij wel te beschikken over een draagvergunning ex. artikel 29 van de wet Wapens en Munitie. Bovendien zijn ze verplicht zich te houden aan de gedragsregels welke door de TCM in overleg met politie (afdeling bijzondere wetten) zijn opgesteld.

Alle bestrijders die gemachtigd zijn het luchtdrukwapen te gebruiken hebben vooraf een instructie gevolgd, gegeven door een instructeur van de politie Drenthe, op de schietbaan in Emmen.

Europese regelgeving
In Europa wordt een voorstel voorbereid om de EG-richtlijn normering vangmiddelen aan te passen. Dit voorstel vloeit voort uit de internationale overeenkomst die de Europese Gemeenschap in 1998 met Rusland en Canada heeft gesloten over internationale normen voor de humane vangt van dieren. In het voorstel worden normen voor het humaan vangen van dieren met behulp van vallen, eisen ten aanzien van vangstmethoden en technische voorschriften voor beproeving van vangstmethoden en de certificering van vallen van levende diersoorten vastgesteld.
Er worden op dit moment geen gevolgen voor de dagelijkse praktijk van de muskusrattenbestrijding verwacht. De in het voorstel genoemde tijdslimiet van 300 seconden voor doding van dieren in vallen lijkt haalbaar te zijn. Echter, in het voorstel is het voornemen opgenomen om deze dodingstijd te beperken tot 180 seconden.

Deze doelstelling is in Nederland bij de huidige vangstmethoden in de muskusrattenbestrijding met de huidige vallen niet haalbaar.
In dat geval kan Nederland in het belang van de volksgezondheid en veiligheid en ter bescherming van openbare en particuliereneigendommen, zich beroepen op de afwijkingsmogelijkheid in het voorstel (artikel 6a/b) en om ontheffing vragen.

Natuurbeschermingswet (NB-wet)
De noodzaak tot bestrijding betreft vooral de veiligheid tegen overstromingen. De hiertoe vereiste minimale populatie muskus- en beverratten kan slechts worden bewerkstelligd wanneer er sprake is van een integrale bestrijding: overal en te allen tijde. Dit principe van integrale bestrijding heeft relaties tot de Natuurbeschermingswet.

Bij de aanwijzing op grond van de NB-wet tot beschermd natuurgebied wordt van elk gebied bepaald wat de wezenlijke kenmerken van het NBwet-gebied zijn, zoals bv. rust, een bepaalde plantensoort of diersoort, e.d. Een (mogelijke) aantasting van deze kenmerken is verboden, tenzij gehandeld wordt met vergunning op basis van de NB-wet.

Door het IPO en het ministerie van LNV, directie Natuurbeheer, zijn beleidsregels vastgesteld teneinde landelijke afstemming te bereiken over de vergunningverlening voor de bestrijding van muskusratten en beverratten in beschermde gebieden.
Om recht te doen aan een zorgvuldige belangenafweging is onderscheid gemaakt in vier typen van gebieden:

A	Gebieden waar uitsluitend het “speuren”(betreden) is toegestaan
B	Gebieden waar uitsluitend life-traps gebruikt mogen worden (inclusief de middelen die nodig zijn om de gevangen dieren te doden
C	Gebieden waar het gebruik van alle vangmiddelen is toegestaan, met uitzondering van het gebruik van een vuurwapen voor afschot.
D	Gebieden waar het gebruik van alle vang- en dodingsmiddelen is toegestaan

Met alle beheerder en/of eigenaren is vooraf overlegd en zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de bestrijding zal worden uitgevoerd in het betreffende gebied.

In verband met bijvangsten en betreding (wezenlijk kenmerk rust) is aan de bestrijding in Drenthe en Overijssel in 2004, door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, vergunning verleend ex. artikel 12 van de Natuurbeschermingswet om in de aangegeven natuurmonumenten muskusratten en beverratten te bestrijden. Bovendien is ontheffing verleend ex. artikel 16 van deze wet voor het bestrijden van de muskusrat en beverrat.

In de onderstaande tabel zijn de betrokken NB-gebieden vermeld. Ten aanzien van de NB-gebieden in de provincie Drenthe valt op te merken dat in al deze gebieden geen bestrijding plaats vindt vanwege het ontbreken van water.

Gebied	Eigenaar/beheerder	Waterschap
Antjeskolk	Staatsbosbeheer	Reest en Wieden
Zwarte Meer	Domeinen, dir. IJsselmeergebied	Groot Salland
Kievietsbloementerrein langs Zwarte Water	Staatsbosbeheer	Groot Salland
Kievietsbloementerrein langs de Vecht	Staatsbosbeheer	Groot Salland
Stekkenkamp	Mevr. D.L.R. Bruins-Lemmens	Regge en Dinkel/Velt en Vecht
Arriër Koeland	Staatsbosbeheer	Regge en Dinkel/Velt en Vecht
Junner Koeland	Staatsbosbeheer	Velt en Vecht
Karshoek	Mevr. Bentinch van Schoonheeten	Velt en Vecht
Engbertsdijkvenen	Staatsbosbeheer	Regge en Dinkel
Het Oostermaet	Stichting IJssellandschap	Groot Salland
Twickel a. Braamhaarsveld b. Schijnenveld c. Barnseveld d. Vorgersveld e. Boddenbroel	Stichting Landgoed Twickel	Regge en Dinkel
Snoeyinksbeek	Vereniging Natuurmonumenten	Regge en Dinkel
Weldam	Landgoed Weldam te Markelo	Regge en Dinkel
IJsseluiterwaarden a. Wilsum b. Zalk c. Oldeneel d. Windesheim e. Fortmond f. Hengforderwaarden	Staatsbosbeheer	Groot Salland
Vossemeer	Domeinen, dir. IJsselmeergebied	Groot Salland
Drontermeer	Domeinen dir. IJsselmeergebied	Groot Salland

Tabel 13: gebieden waarvoor ontheffing/vergunning zijn verleend

6. LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN

Maatschappelijke druk

Vanuit de maatschappij wordt het doden van dieren, en daarmee de bestrijding, kritisch gevolgd. Dierenbeschermingsorganisaties, onderzoekers, media en burgers geven daar op verschillende wijze uiting aan. De maatschappelijke druk neemt de laatste jaren sterk toe. De andere visie op het doden van dieren heeft onder andere geleid tot de Flora- en Faunawet, die de intrinsieke waarde van het dier (ieder dier heeft een waarde op zich) centraal stelt.
Met betrekking tot de bestrijding gaat de discussie om aspecten als dierenleed door gehanteerde vangmethoden, de vraag of het dierenleed opweegt tegen het effect van bestrijding, het bijvangen van andere soorten dan de muskusrat (in 2004 waren er ruim 15000 bijvangsten in heel Nederland) en de fundamentele vraag of bestrijding wel enig nut heeft gezien de stijgende vangstaantallen. De roep om een onderzoek waarbij een gebied niet bewerkt wordt om te bepalen of een populatie muskusratten zich op een aanvaardbaar niveau stabiliseert, wordt steeds groter.
Dit alles maakt duidelijk dat het draagvlak voor de bestrijding afnemende is of in ieder geval steeds meer ter discussie staat. Dit was voor de Landelijke Coördinatiecommissie (LCCM) reden om te besluiten een onderzoek te starten naar “nut en noodzaak’van de muskusrattenbestrijding. Dit onderzoek zal in 2005 worden uitgevoerd.

Symposium muskusrattenbestrijding

Op initiatief van de Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding en de provincie Noord Holland is op 8 september 2004 in het scheepvaartmuseum in Amsterdam een symposium over de

muskusrattenbestrijding georganiseerd. Het symposium heeft enkele aandachtspunten voor de toekomst van de muskusrattenbestrijding opgeleverd.

Het symposium had de volgende doelen: het onder de bestuurlijke aandacht brengen van de bestrijding, nadenken over een gezamenlijke bestrijdingsstrategie en discussiëren over een landelijke organisatie voor de bestrijding. Het symposium was goed bezocht. Provincies en waterschappen die samen verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van muskus- en beverratten waren bestuurlijk en ambtelijk vertegenwoordigd. Daarnaast hebben ook enkele belangenorganisaties hun standpunten kunnen geven en kunnen toelichten.

De aanwezigen konden zich in meerderheid vinden in een aantal punten. Zo is er, zowel regionaal als landelijk, continue bestuurlijke aandacht nodig. Dit betekent dat de Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding (de LCCM) onder het IPO of de Unie moet gaan functioneren. Verder moet worden nagegaan welke taken en verantwoordelijkheden landelijk of regionaal moeten plaatsvinden. Zo is het logisch dat normstelling, opleidingen en vangst- en schaderegistraties zoveel mogelijk landelijk worden georganiseerd.

Rekening houdend met maatschappelijke ontwikkelingen is het van belang de bestrijding van de muskus- en beverratten kritisch te volgen en nieuwe inzichten te laten doorwerken in de aanpak. De bestrijding moet zich ook meer richten op het voorkomen van verdere groei en verspreiding van de muskus- en beverrattenpopulatie. Daarvoor is een pro-actieve beheersstrategie nodig bij de ontwikkeling van natuur- en waterbeleid, de inrichting van (natuur)gebieden en nieuwe relevante regelgeving (bestrijdingsinclusief denken).

Aan provincies en waterschappen wordt steun gevraagd om langs een aantal verbeterpunten de organisatie van de bestrijding slagvaardiger te maken en om te komen tot een bredere discussie over de aanpak van de muskus- en beverratten.

7. TEN SLOTTE

De toenemende vangsten in grote delen van Nederland maar ook in een deel van het bestrijdingsgebied van Drenthe en Overijssel heeft gevolgen voor de veiligheidsrisico's. Door allerlei ontwikkelingen wordt de bestrijding de komende jaren alsmaar duurder, wetgeving maakt het vangen moeilijker, afstemming en coördinatie op landelijk niveau is in de huidige constellatie moeilijk en het maatschappelijke draagvlak neemt af. Met andere woorden de bestuurlijke risico's nemen toe.
Om de bestuurlijke risico's om te zetten in bestuurlijke kansen is het terugbrengen van de (landelijke) populatie muskusratten en beverratten in een aantal jaren van essentieel belang. Een kleine populatie leidt tot het minder doden van muskusratten en beverratten, minder vangmiddelen in het veld, minder bijvangsten en uiteindelijk tot minder kosten. Tot nu toe is de bestrijding er niet op landelijk niveau in geslaagd dat te realiseren, wat weer gevolgen heeft voor de bestrijding in het gebied van Drenthe en Overijssel.
Dit alles noodzaakt tot het op bestuurlijk niveau van gedachte te wisselen over het nu en de toekomst van de muskusrattenbestrijding. Het opgestarte onderzoek naar nut en noodzaak en het symposium in Amsterdam kunnen hierbij helpen.

Meppel, mei 2005

J. Gerkes, centrale coördinator muskusrattenbestrijding in Drenthe en Overijssel.